

Evde Karşılaşılan Elektrikli Araç Kazaları ve Alınan Önlemler

The Electrical Appliances Accidents Encountered at Home and the Measures Taken

Doç. Dr. Sibel ERKAL*

Prof. Dr. Canan YERTUTAN**

Öz

Araştırma, ailelerin evde karşılaştığı elektrikli ev araçlarından kaynaklı kazaları incelemek, bu kazalardan korunmaya yönelik önlem alma durumlarını belirlemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Çalışma, Mamak Dr. Halil Ülgen Sağlık Ocağına bağlı bölgede yaşayan aileler arasından rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen toplam 600 kişi (anne-baba) üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın verileri 9-21 Haziran 2010 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formunun yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanması sonucu toplanmıştır. Araştırmaya katılan kişilerden 39 kişinin (%6.5) evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olduğu belirlenmiştir. Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmayan 561 kişiden %64,3'ü elektrikli araç kazasının olmaması için önlem almakta, önlem alanlar arasında "aletlerin kullanımına dikkat ettiğini" belirtenler önde gelmektedir. Kaza geçiren kişilerin % 97,5'i kadın, % 2,5'i ise erkektir. Elektrikli araç kazası geçirenlerin yarısından fazlası (% 68,3) mutfakta kaza geçirmiştir. Kaza sonucunda kişilerin vücutlarında en fazla yaralanan bölgenin el, kol (% 90,3) olduğu saptanmıştır. Geçirilen kazaların en yüksek oranda (%19,5) su ısıtıcısı kaynaklı olduğu bulunmuştur. Elektrikli araç kazaları arasında en yüksek oranda yanık(%61,0), sonra sırasıyla elektrik çarpması (%12,2) görülmüştür. Elektrikli aletlerden kaynaklanan kazaların nedenleri incelendiğinde; % 77,5 ile dikkatsizlik ilk sırada belirtilmiştir. Elektrikli araç kazalarının çoğu önceden alınacak önlemlerle önlenabilir.

Anahtar kelimeler: kaza, yaralanma, elektrikli ev araç kazaları

Abstract

The study was planned and carried out in order to examine the electrical appliances accidents encountered by the families at home, and to determine the taking measures in order to be protected from these accidents. The study was carried out on a total of 600 person (parents) chosen from the families living in the region which is connected to Mamak Dr. Halil Ülgen Health Center by means of random sampling. The data of the study were gathered as a result of applying the questionnaire form prepared by the researchers between 9 and 21 June 2010 with face to face interview technique. It was detected that in the home of 39 people (6.5%) participating in the study, electrical appliances accidents occurred. 64.3% of 561 people not having electrical appliances accidents in their homes are taking measures in order not to have electrical appliances accidents, and the people stating that they "pay attention to the use of the appliances" come first among the people taking measures. 97.5% of the people having an accident is female, while 2.5% is male. It was detected that more than half of the people having electrical appliances accidents (% 68.3) had the accidents in the kitchen. The mostly incurred parts in the bodies of the people after the accident are hand and arm (90.3%). It was found out that the accidents occurred resulted at the highest ratio (19.5%) from the kettles. It was seen that burn is at the highest ratio (61.0%) among the accidents, electric shock took the second place among the electrical appliances accidents (12.2%). When the reasons or the accidents resulting from the electrical appliances, carelessness was stated at the first place with a ratio of 77.5%. Most of the electrical appliances accidents prevented with some caution.

Keywords: accident, injury, domestic electrical appliances accidents

(*)(**) H.Ü.İİBF. Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümü, Ankara

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre kaza; önceden planlanmamış ve beklenmeyen, ancak yaralanma ile sonuçlanabilecek bir olaydır (Bertan & Çakır 1997). Kazalar; trafik, iş, okul, ev vb kazalar olarak gruplandırılmaktadır. Bunlar arasında ev kazası sayı olarak diğer kazalardan daha fazla olduğu tahmin edilmektedir (Yıldırım, 2008). Dünya Sağlık Örgütü ev kazalarını; evde veya evin bulunduğu çevrede (bahçe, garaj dahil) meydana gelen kazalar olarak tanımlamaktadır (Backet, 1965).

Tüm kazaların meydana gelmesinde bireysel ve çevresel faktörler etkili olmaktadır. Ev kazaları bazen çevredeki tehlikeli durumlardan, bazen hatalı davranışlardan fakat genellikle her ikisinin birleşmesinden ileri gelmektedir (Bertan & Çakır, 1997; Erkal, 1992). Kazaların çoğu sosyal bir varlık olan insanın tabiatı ve fiziksel çevresi ile etkileşimindeki aksaklıklar nedeniyle meydana gelmekte ise de çoğu önceden alınacak önlemlerle önlenmektedir (Erkal, 1992). Bu faktörlere bağlı olarak evde daha çok düşme, zehirlenme, yanık ve elektrik çarpması gibi kazalar görülmektedir (Yıldırım, 2008).

Evde meydana gelen kazalarda, çeşitli faaliyetleri kolaylaştırmak amacıyla kullanılan birçok araç kaza nedeni olabilmektedir (Björnstig ve ark. 2002). Evde elektrikli araç kazalarına neden olabilen araç-gereçlerden bazıları şunlardır:

- Elektrikli matkap, elektrikli testere,
- Isıtıcılar
- Vantilatörler
- Çim biçme makinesi
- Mikser, blender,
- Çamaşır makinesi,
- Bulaşık makinesi
- Ütü vb dir (Yıldırım, 2008; Björnstig ve ark. 2002).

Elektrikli araç kaynaklı kazaların önlenmesi için; arızalı, hasarlı araçların kullanılmaması, eskimiş, hasarlı elektrik tesisatının yenilenmesi, banyoda elektrik prizlerinin küvet, duş alanı veya lavabo gibi ıslak bölgelere yakın olmaması, evde bulaşık makinesi, çamaşır makinesi ve buzdolabının ayrı ayrı prizlerinin olması, kullanılmadığı zamanlarda elektrikli araçların fişlerinin prizden çıkarılması, saç kurutma makinesi gibi elektrikli aletlerin prizde takılı bırakılmaması, elektrikli ev aletlerini temizlemeden, bakımını ve parça değişimini yapmadan önce daima fişden çıkararak elektrik bağlantısının kesilmesi, fişlerin kordonlarından çekilerek prizden çıkarılmaması, priz başı bir elle tutularak diğer elle fiş çekilmesi, elektrikle ilgili tamir ve temizlik işleminde sigorta kapatılması, ıslak elle fiş takılmaması gibi önlemler sıralanabilir (Erkal, 1992; Gönen, 1988).

Kazalara karşı kişileri korumak ve gerekli güvenlik önlemlerini alabilmek için konu ile ilgili detaylı bilginin elde olması gerekir. Türkiye'de ise kazalara ilişkin yeterli kayıt olmaması, kazalarla ilgili bilgi saptanmasında zorluklara neden olmaktadır. Kayıtlara geçen vakalar ise, genellikle hekime başvurmaya gerektirecek yaralanmalar ya da yasal işlem yapılmasını gerektiren (intihar, yangın ve ölümle sonuçlanan kazalar vb) kazalar olması, bu konu ile ilgili detaylı bilgiye ulaşmayı güçleştirmektedir (Kırılmaz & Arısoy, 2002). Güvenilir kayıtların olmaması nedeniyle, kaza olgularının saptanması; çeşitli araştırmalarla ve toplum taramalarıyla daha sağlıklı olarak yapılabilmekte, kaza nedenleri ve sıklığı gerçeğe daha yakın bir şekilde ortaya konulmaktadır (Hamzaoğlu, Özkan & Janson, 2002).

Türkiye'de ev kazaları ve sıklığını inceleyen çok sayıda çalışma bulunmakla birlikte (Erkal, 1992; Hamzaoğlu, Özkan & Janson, 2002; Erkal, 2000; Topaç, 2002; Kekinoğlu ve ark. 2004; Nazlıcan ve ark. 2008), elektrikli ev araçlarından kaynaklanan kazaları tek başına inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışma ailelerin karşılaştığı elektrikli ev araçlarından kaynaklanan kazaları incelemek, bu kazalardan korunmak için önlem alma durumlarını belirlemek ama-

cıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, Ankara'da Mamak Halil Ülgen Sağlık Ocağı bölgesinde yaşayan aileler oluşturmaktadır. Araştırma, 14176 nüfuslu Dr. Halil Ülgen Sağlık Ocağına bağlı bölgede yaşayan aileler arasından rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen toplam 600 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma tanımlayıcı tipte bir çalışmadır.

Araştırmanın verileri 9-21 Haziran 2010 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formunun yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanması sonucu toplanmıştır. Anket uygulaması, araştırmacılar tarafından eğitilen kişilerce yapılmıştır.

Araştırmada, daha önce yapılmış çalışmalardan da yararlanılarak bir anket formu hazırlanmıştır (Erkal, 1992; Björnstig ve ark. 2002). Anket formu iki bölümden

oluşturmuştur. Anketin ilk bölümü; cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, evde yaşayan kişi sayısı gibi bilgileri, ikinci bölümü ise; evde elektrikli araçlardan kaynaklanan kaza geçirme durumunu, kaza geçiren kişinin cinsiyetini, kaza tipini, kaza yerini, kaza nedenini belirlemeye yönelik soruları içermektedir.

Araştırmada anket uygulaması ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS programından yararlanılmıştır. Kişilerin kaza geçirme durumu frekans ve yüzde dağılımı ile verilmiş, çapraz tablolar oluşturulmuş ve uygulanabilen tablolarda ki-kare testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan 600 kişinin % 89.5'i kadın, %10.5'i ise erkektir. Kişiler arasında; % 39.0 ile 35-44 yaş grubundakiler, % 49.5 ile ilkokul ve daha az düzeyde öğrenim görmüş olanlar ilk sıradadır (Tablo 1).

Tablo 1: Kişilerin bazı açıklayıcı değişkenlere göre dağılımı

Açıklayıcı Değişkenler		Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	537	89.5
	Erkek	60	10.5
	Toplam	600	100.0
Öğrenim Durumu	İlkokul ve daha az	297	49.5
	Ortaokul	116	19.3
	Lise	149	24.9
	Yüksekokul	38	6.3
	Toplam	600	100.0
Yaş Grupları	16-24	19	3.2
	25-34	120	20.0
	35-44	234	39.0
	45-54	188	31.3
	55-64	37	6.2
	65-69	2	0.3
	Toplam	600	100.0

Araştırmaya alınanlar arasında 39 kişinin (%6.5) evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olduğu belirlenmiştir. Evinde kaza olan kişilerin öğrenim durumu incelendiğinde; ilk sırada %46.1'i ile lise, ikinci sırada %38,5'ile ilkökul ve daha az öğrenim düzeyine sahip

olanlar yer almaktadır. Kişilerin evlerinde elektrikli araçlara bağlı kaza olma durumu ile öğrenim durumu arasındaki ilişki istatistiksel açıdan da önemli bulunmuştur ($X^2=14.229$ df:3 P=.003) (Tablo 2).

Tablo 2: Kişilerin evlerinde elektrikli araçlara bağlı kaza olma durumuna ve öğrenim düzeylerine göre dağılım

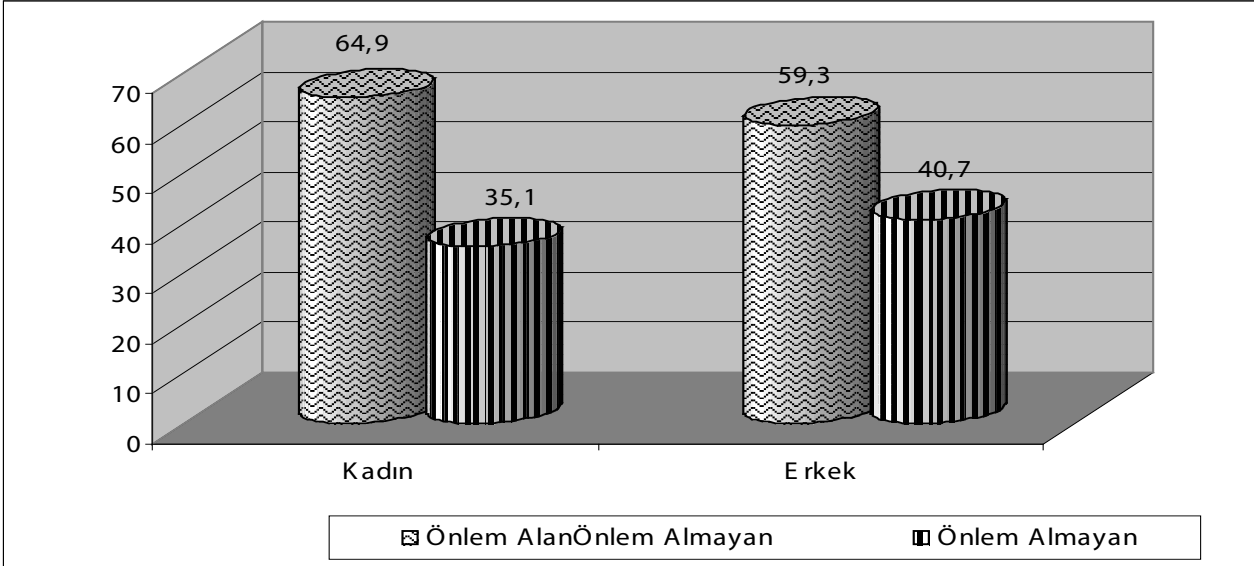
Öğrenim düzeyi	Kaza olma durumu				Toplam	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
İlkökul ve daha az	15	38,5	283	50,4	298	49,7
Ortaokul	2	5,1	114	20,3	116	19,3
Lise	18	46,1	130	23,2	148	24,7
Üniversite	3	10,3	34	6,1	38	6,3
Toplam	39	100	561	100	600	100

$X^2=14.229$ df:3 P=.003

Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmayan 561 kişiden %64.3'ünün (361 kişi) kaza olmaması için önlem aldığı, %35.7'sinin (200 kişi) ise önlem almadığı belirlenmiştir. Cinsiyete göre önlem alma durumu ince-

lendiğinde, kadınların (%64.9) ve erkeklerin (%59.3) yarısından biraz fazlasının önlem aldığı, kadınların oranın erkeklerden biraz yüksek olduğu ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Şekil 1)

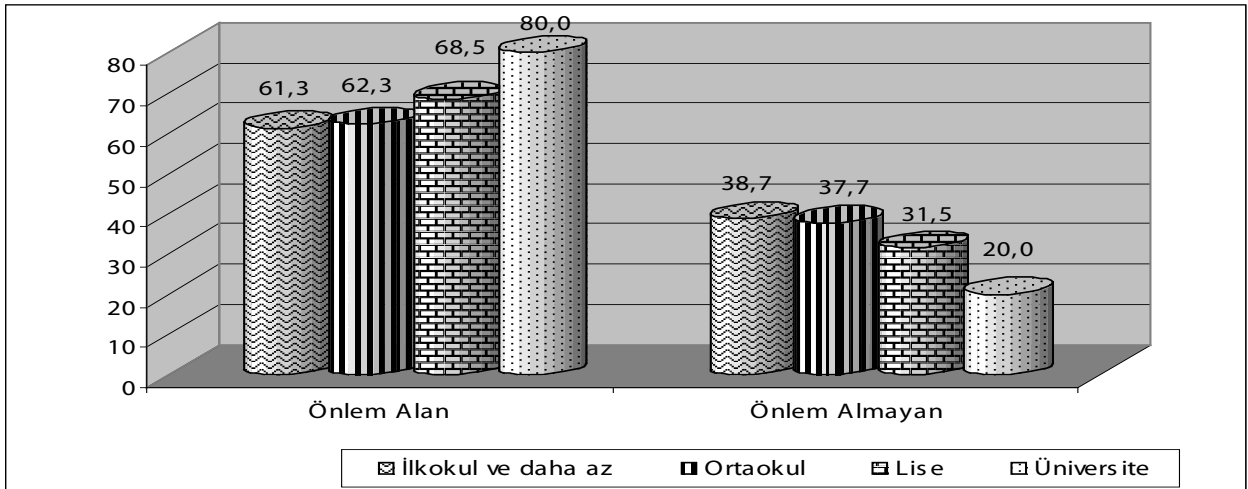
Şekil 1: Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmayan kişilerin kaza olmaması için önlem alma durumuna ve cinsiyete göre dağılım

Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmayan kişilerin öğrenim düzeyi, kazaya karşı önlem alma durumuna göre incelendiğinde, tüm öğrenim düzeyindeki kişilerin yarısından fazlası (İlkokul ve daha az %61,3, Ortaokul %62,3, Lise %68,5, Üniversite % 80,0) kazaya kar-

şı önlem aldığı, öğrenim düzeyi arttıkça önlem alanların oranının da arttığı, üniversite mezunu (%80,0) olanlarda ise önlem alanların oranının en yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak önemsiz olduğu olduğu belirlenmiştir (P=0,111) (Şekil 2).

Şekil 2: Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmayan kişilerin, kaza olmaması için önlem alma durumuna ve öğrenim düzeyine göre dağılım

X²=6,016 df:3

Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmaması için önlem alan 361 kişinin aldıkları önlemler arasında; “aletlerin kullanımına dikkat ettiğini” belirtenler (%41.8) ilk sırada yer almakta, bunu % 19,4 ile “fişleri

prizde bırakmadığını” bildirenler izlemekte, en düşük oranda ise ‘servis çağırıldığını’ (%0.3) bildirenler gelmektedir (Tablo 3).

Tablo 3: Kişilerin evde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmaması için aldıkları önlemlere göre dağılımı

Alınan önlemler	Sayı N:361	%
Prizlere koruyucu kapak takmak	22	6.1
Aletlerin kullanım talimatına uyma	2	0.6
Şar teli kapatma	61	16.9
Kalitesine güvendiği markayı tercih etme	3	0.8
Elektrikli araçları çocuklardan uzak tutma	6	1.7
Aletlerin hepsini bir arada kullanmama	12	3.3
Islak elle dokunmama	25	6.9
Bozuk aletleri tamir ettirme	4	1.1
Fişleri prizde bırakmama	70	19.4
Aletlerin kullanımına dikkat etme	151	41.8
Prizlerin kullanımına dikkat etme	25	6.9
Bozuk aletleri kullanmama	2	0.6
Topraklı priz kullanmama	8	0.6
Arızalı prizleri tamir ettirmek	6	1.7
Çocuğa bilgi verme	3	0.8
Çıplak ayakla prize dokunmama	2	0.6
Servis çağırma	1	0.3

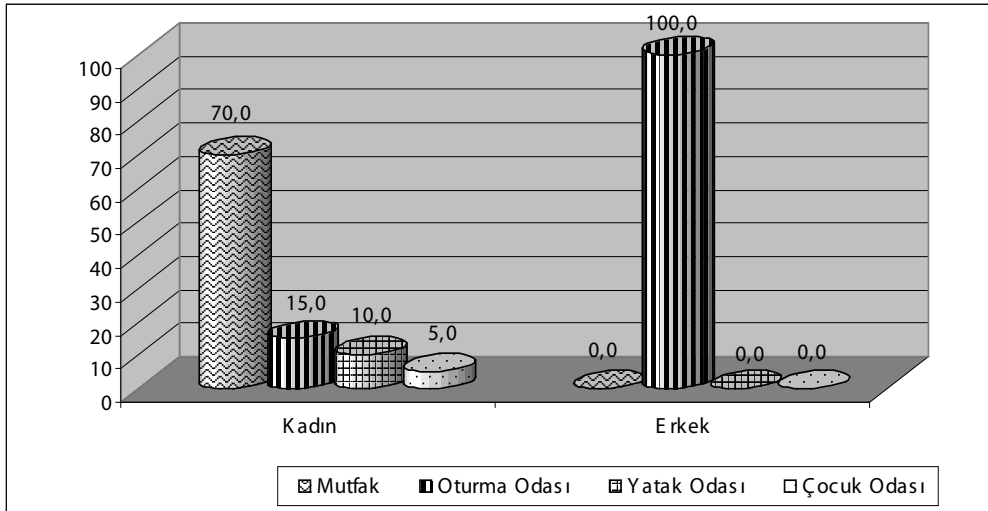
Kaza geçiren kişilerin % 97,5’inin kadın, % 2,5’inin ise erkek olduğu belirlenmiştir. Evdeki elektrikli araçlara bağlı kaza geçiren bir erkeğin

20-29 yaş grubunda olduğu, kadınların ise en fazla oranda(%42.5) 30-39, daha sonra 40-49 (%27.5) yaş grubunda olduğu belirlenmiştir.

Kaza geçiren kişilerin % 94.9'unun bir defa, %5.1'inin ise iki defa kaza geçirdiği saptanmıştır. Kazaların geçirildiği yerler incelendiğinde; %68.3 ile mutfakta geçirilen kazaların ilk sırada yer aldığı, bunu oturma

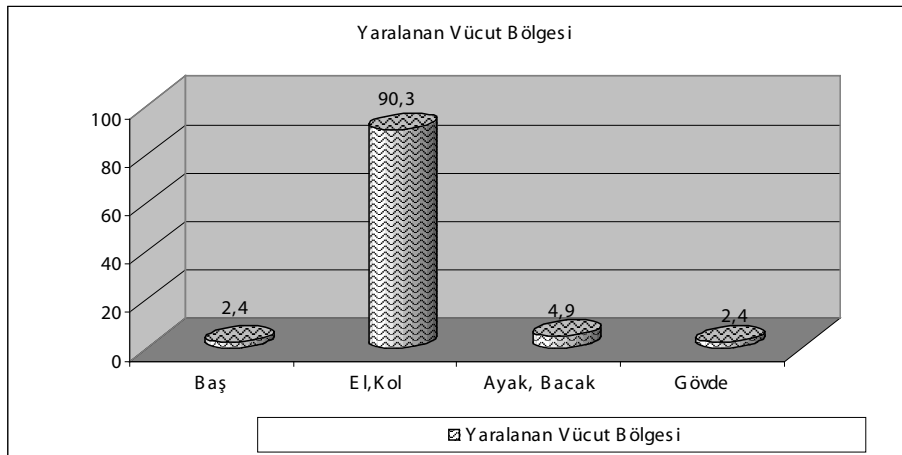
odasının(%17,1) izlediği belirlenmiştir. Konu cinsiyete göre incelendiğinde; kazaları kadınların en yüksek oranda (% 70.0) mutfakta, kaza geçiren 1(%100.0) erkeğin ise oturma odasında geçirdiği saptanmıştır (Şekil 3).

Şekil 3: Kişilerin kazayı geçirdikleri yere ve cinsiyete göre dağılım

Elektrikli araçlardan kaynaklı kazalar sonucunda, bölgenin el, kol olduğu saptanmıştır (Şekil 4). kişilerin vücutlarında en fazla (%90.3) yaralanan

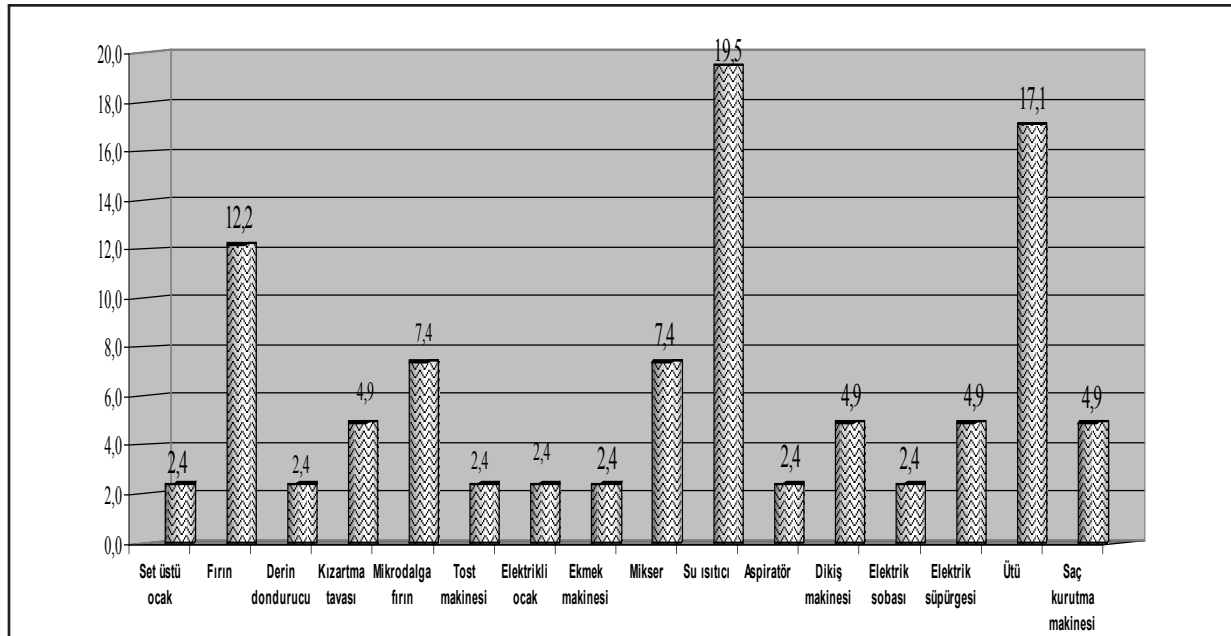
Şekil 4:Kişilerin yaralanan vücut bölgesine göre dağılımı

Geçirilen kazaların en yüksek oranda (%19.5) su ısıtıcısı, daha sonra sırasıyla ütü (%17.1) fırın(%12.2), mikro dalga, mikser (% 7.4) kaynaklı olduğu, diğer aletlerden kaynaklanan kazaların ise daha düşük oranda geçirildiği bulunmuştur (Şekil 5). Geçirilen kazalar arasında ise en yüksek oranda yanık(%61.0), sonra sırasıyla elektrik çarpması (%12.2), eşit oranlarla(%9.8) elektrikli araca çarpma nedeniyle oluşan ezik/ yaralan-

ma ve haşlanma, en düşük ise (%7.4) kesik yaralanması olduğu görülmüştür. Yanık yaralanmasının (%20) ve elektrik çarpmasının (%40.0) en yüksek oranda ütü, ezik /yaranın eşit oranlarla (%25.0) derin dondurucu, aspiratör, dikiş makinesi ve elektrik süpürgesi, kesikğin (%66.7) en yüksek oranda mikser, haşlanmanın tamamının (%100.0) ise su ısıtıcısından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

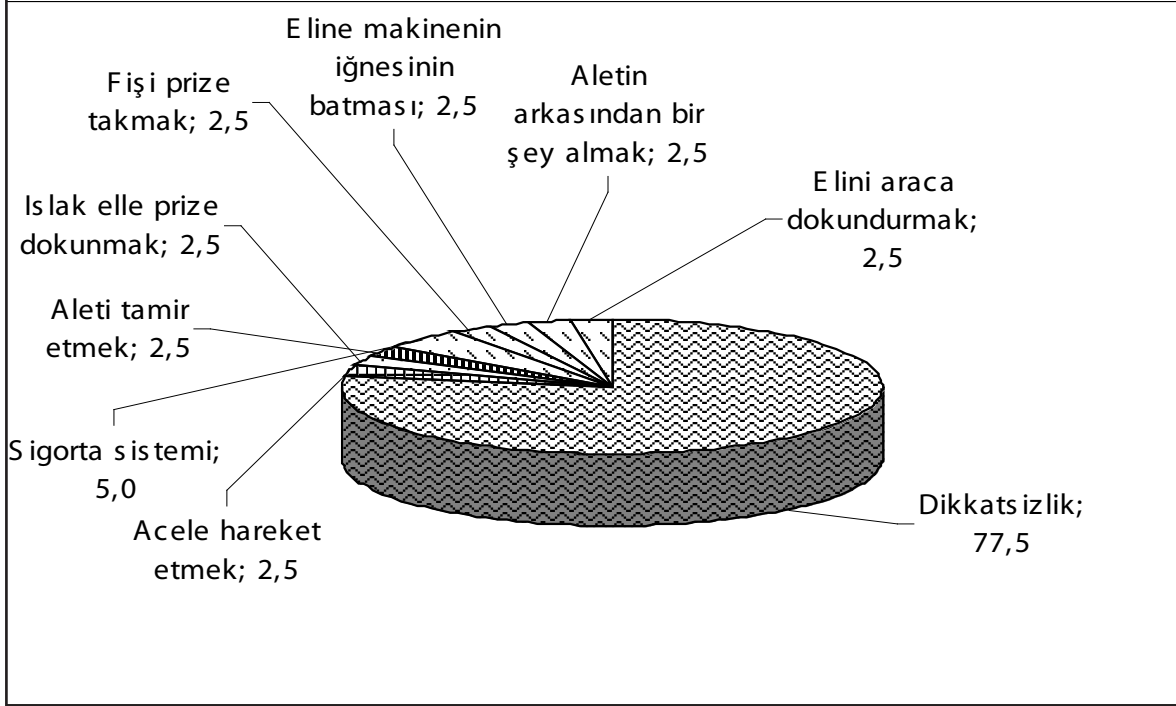
Şekil 5- Kişilerin yaralanmaya neden olan elektrikli araçlara göre dağılımı

Elektrikli aletlerden kaynaklanan kazaların nedenleri incelendiğinde; % 77,5 ile dikkatsizlik ilk sırada belirti-

lirken, bunu % 5.0 ile evin sigorta siteminden kaynaklandığını bildirenler izlemektedir (Şekil 6).

Şekil 6: Elektrikli aletlerden kaynaklı yaralanma nedenlerinin dağılımı

TARTIŞMA

Bu çalışma, evde kullanılan bazı elektrikli ev araçların kaza ve yaralanmalara neden olabileceğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan kişilerden 39 kişinin (% 6,5) evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olduğu belirlenmiştir. Örsal ve arkadaşlarının (1993) 1989 yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesine başvuran kaza ve yaralanmaları inceledikleri çalışmada; kaza nedeni olarak % 21,0 ile "elektrikli ev aletleri" ilk sırada belirtilmiştir. Björnstig ve arkadaşlarının (2002) İsveç'te yaptıkları çalışmada 1998 yılında toplam 195 kişinin elektrikli ev araçlarından direk ya da indirek temas sonucunda kaza geçirdiği/yaralandığı belirtilmiştir. Bu sonuçlar evlerde kullanılan elektrikli araçlardan

kaynaklanan kazaların hem ülkemizde hem yurt dışında görülmesi konunun önemli olduğunu ve bu tür kazaların önlenmesine yönelik yeterli tedbirlerin alınması gerektiğini göstermektedir. Evinde kaza olan kişilerin öğrenim durumu incelendiğinde; ilk sırada %46,1'i ile lise, ikinci sırada %38,5 ile ilkokul ve daha az öğrenim düzeyine sahip olanlar yer almaktadır.

Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmayan 561 kişiden %64,3'ünün kaza olmaması için önlem aldığı, %35,7'sinin ise önlem almadığı belirlenmiştir. Kişilerin yarısından fazlasının kazalara karşı önlem alması, bu konuda daha bilinçli davrandıklarını düşündürmektedir. Kadınların (%64,9) ve erkeklerin (%59,3) yarısından biraz fazlası önlem almakta ve önlem alan kadınların oranı erkeklerden biraz yüksektir. İstatistiksel olarak önemli

olmamakla birlikte bu sonuç evde elektrikli araç kazalarına karşı kadınların daha duyarlı davrandığını düşündürmektedir.

Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmaması için önlem alan 361 kişinin aldıkları önlemler arasında; "aletlerin kullanımına dikkat ettiğini" belirtenler ilk sırada yer almakta, bunu "fişleri prizde bırakmadığını" bildirenler izlemekte, en düşük oranda ise 'servis çağırdığını' belirtenler gelmektedir. Bu bulgu, çalışmaya katılanlar arasında az da olsa elektrikli araçları kullanırken dikkatli davranarak kazalara karşı önlem alınacağına bilincinde olduklarını, servis çağırmak gerektiğini düşünenlerin ise çok az oranda olması kişilerin bu konuda bilinçlendirilmeleri gerektiğini düşündürmektedir.

Kaza geçiren kişilerin % 97,5'inin kadın, % 2,5'inin ise erkek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, geleneksel olarak kadınların evle ilgili faaliyetlerde daha fazla sorumluluk alması ve bu faaliyetleri gerçekleştirirken elektrikli araçları daha sıklıkla kullanmalarına bağlanabilir. Evdeki elektrikli araçlara bağlı kaza geçiren bir erkeğin 20-29 yaş grubunda olduğu, kadınların ise en fazla oranda(%42.5) 30-39 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Björnsting ve arkadaşlarının (2002) 1998 yılında İsveç'te EHLASS veri sisteminden yararlanarak yaptığı çalışmada, elektrikli araç kazası geçirenlerin % 57'sinin kadın, % 43'ünün erkek olduğu belirtilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan kaza geçiren kişilerin %94.9'unun bir defa yaralandığı saptanırken %5.1'inin da iki defa yaralandığı saptanmıştır. Çalışmada oransal olarak az da olsa 2defa kaza geçiren kişinin olması, bu konuda bilinçlendirilmeleri gerektiğini göstermektedir.

Elektrikli araçlara bağlı geçirilen kazaların yarısından fazlası (% 68.3) mutfaktadır. Kadınlar en yüksek oranda (% 70.0) mutfakta, çok düşük oranda (% 15.0)oturma odasında kaza geçirirken, kaza geçiren 1(%100.0) erkek oturma odasında kaza geçirmiştir. Birçok elektrikli ev aracının mutfakta bulunması ve bu alanda kullanılması kazaların sıklıkla mutfakta görülmesinin temel ne-

deni olabilir. Björnsting ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında da elektrikli araç kazalarının en sık görüldüğü yer olarak mutfak belirtilmiştir. Bu sonuç araştırma sonucumuzla paralellik göstermektedir.

Elektrikli araçlardan kaynaklı kazalar sonucunda, kişilerin vücutlarında en fazla (%90.3) yaralanan bölgenin el, kol olduğu saptanmıştır Bu sonuç, bir çok ev işinin el ve kol kullanılarak yapılmasına bağlanabilir. Björnsting ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında kazaya uğrayanların % 63.0'ü vücudun üst bölgesinden yaralanmıştır.

Geçirilen kazaların en yüksek oranda (%19.5) su ısıtıcısı, daha sonra sırasıyla ütü (%17.1) fırın (%12.2), mikro dalga, mikser (% 7.4) kaynaklı olduğu, diğer aletlerden kaynaklanan kazaların ise daha düşük oranda geçirildiği bulunmuştur. Björnsting ve arkadaşlarının (2002) araştırmasında ocak/fırın ile (% 33.0) temas sonucu kaza geçirenler önde gelmekte, % 14'ü elektrik süpürgesinden, % 10.0'u mikser vb den, % 9.0'u bulaşık ve çamaşır makinesinden, çok az kişinin (%1.5) ütü ile temas sonucu yaralandığı belirtilmiştir.

Çalışmada geçirilen kazalar arasında ise en yüksek oranda yanık (%61.0), sonra sırasıyla elektrik çarpması (%12.2), eşit oranlarla(%9.8) elektrikli ev araçlarına çarpma sonucu oluşan ezik/ yaralanma ve haşlanma, en düşük ise (%7.4) kesik yaralanması olduğu görülmüştür. Yanık yaralanmasının (%20) ve elektrik çarpmasının (%40.0) en yüksek oranda ütü, ezik /yaranın eşit oranlarla (%25.0) derin dondurucu, aspiratör, dikiş makinesi ve elektrik süpürgesi, kesiğin (%66.7) en yüksek oranda mikser, haşlanmanın tamamının (%100.0) ise su ısıtıcısından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Björnsting ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında elektrikli araç nedeniyle kaza geçirenlerin % 32'sinin (kahve makinesi, kettle vb araçlardaki) sıcak sıvılarla yandığı belirtilmiştir. Şahiner'in (2009) Kocaeli'nde yaptığı çalışmada yanma kazalarında mevcut tehlike olarak fırın % 20.7 oranında belirtilmiştir.

Elektrikli aletlerden kaynaklanan kazaların nedenleri

incelendiğinde; % 77,5 ile dikkatsizlik ilk sırada belirtilirken, bunu % 5.0 ile evin sigorta siteminden kaynaklandığını bildirenler izlemektedir. Bu sonuç kişilerin elektrikli araç kullanırken daha dikkatli davranması gerektiği konusunda bilgilendirilmeleri gerektiğini göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda;

- Araştırmaya katılan kişiler arasında çok yüksek oranda olmasa da evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza geçirenler bulunmakta, kaza geçiren kişiler arasında kadınlar önde gelmektedir.

- Evinde elektrikli araçlardan kaynaklı kaza olmayan kişilerin yarından biraz fazlası elektrikli araç kazasının olmaması için önlem almakta, önlem alanlar arasında “elektrikli aletlerin kullanımına dikkat ettiğini” belirtenler önde gelmektedir. .

- Elektrikli araç kazalarının yarından fazlası mutfakta meydana gelmektedir.

- Kaza sonucunda kişilerin vücutlarında en fazla yaralanan bölge el, kollarıdır.

- Geçirilen kazalar en yüksek oranda su ısıtıcısı kaynaklı ve yanık yaralanmasıdır.

- Kazaların nedenleri başında dikkatsizlik ilk sırada yer almaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre;

- Kazaların en yüksek oranda dikkatsizlik nedeniyle olması, kişilerin konunun önemini kavraması, bu konuda bilgilendirilmeleri ve bilgilerinin de davranışa yansıtılması için gerekli yaygın eğitim programlarının hazırlanması, bu programlar için tv dergi gibi organlardan yararlanılması,

- Tüm elektrikli araç prospektüslerinde o araçla ilgili kazaya neden olabilecek durumlar ve alınacak önlemlerle ilgili dikkat çekici, açık ve anlaşılır bilgilerin yer alması,

- En yüksek oranda görülen su ısıtıcısı kaynaklı yanık kazalarını önlemek için özellikle küçük çocuklar, yaşlılar, engelli bireyler, ev kadınları açısından da bu araçların üretim aşamasında çok korunaklı olarak yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Beckett M.(1965). Domestic Accident. World Health Organization, Public Health Papers: 26, Ceneva.

Bertan M, Çakır B (1997). Halk Sağlığı Yönünden Kazalar. Halk Sağlığı Temel Bilgiler (Ed; Bertan, M; Güler, Ç). Güneş Kitabevi, Ankara.

Björnstig J, Hedlung K, Björnstig U (2002). Injuries Caused by Domestic Electric Equipment. Based on Swedish Data From EHLASS 1998. Report I4.

Erkal S. (1992) Ev Kazalarına Neden Olan Konut Faktörlerinin İncelenmesi. H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara.

Erkal S.(2000).Gülveren Sağlık Grup Başkanlığına Bağlı Bölgelerde Yaşayan Ailelerde Ev Kazalarının Nedenlerinin İncelenmesi. Ev Ekonomisi Dergisi. Cilt 6, sayı 7, sayfa 29-35.

Gönen, E. (1988), İş ve İşgücü Planlaması. A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayın No: 1054, Ders Kitabı:308, Ankara.

Hamzaoğlu O, Özkan Ö, Janson S.(2002) Incidence and Causes of Home Accidents at Ankara Çiğiltepe Apartments in Turkey. Accident Analysis Prevention. 34: 123-128.

Keskinoğlu P, Giray H, Pıçakçıre M ve ark. (2004). İnönü Sağlık Ocağı Bölgesindeki Yaşlılarda Ev İçi Kazalar. Türk Geriatri Dergisi. 7(2):89-94.

Kırılmaz, A.Y., Arısoy, M.(2002).Ev Kazaları ve İlk Yardım. Sağlık ve Toplum. 12 (4): 27-32.

Nazlıcan E, Demirhindi H, Karaömerlioğlu Ö, Akba M, Gökel Y (2008). Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Büyük Acil Servisine Başvuranlarda Ev Kazalarının Değerlendirilmesi. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 7 (2): 137-140.

Örsal M, Katkıcı U, Özkök MS (1993). C.Ü.T.F. Hastanesine Başvuran Trafik Dışı Kaza Sonucu Yaralanmaların Adli Tıp Yönü. C.Ü.Tıp Fakültesi Dergisi, 15 (2):105-109.

Şahiner P (2009). Sosyoekonomik Düzeyi Düşük Hanelerde Ev Kazası İnsidansı ve Nedenleri. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi. Bilim Uzmanlığı Tezi, Kocaeli.

Topaç Ş. (2002). Gata Eğitim Hastanesinde Rutin İncelemeye Tabi Tutulan Yaşlı Bireylerde Ev Kaza Sıklığı, Kaza Özellikleri ile Nedenleri ve Bunun Yaşadıkları Konut Özellikleri İle İlişkisi. Hemşirelik Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Yıldırım S (2008). Ev Kazası Nedeniyle Hastaneye Başvuran Hastaların Sosyo-Demografik Özellikleri ve Kazaya Maruziyetlerini Kolaylaştıran Çeşitli Risk Faktörlerinin Değerlendirilmesi. Sağlık Bakanlığı Şişli Eftal Eğitim ve araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Koordinatörlüğü, İstanbul.